

MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ TAŞIMASI GEREKEN NİTELİKLER

Hamide ÖZYÜREK

Fatih Üniversitesi, Ankara Meslek Yüksekokulu
Öğretim Görevlisi
Kırıkkale Üniversitesi Doktora Öğrencisi
hozyurek@fatih.edu.tr

Özet

Ekonomik hayatın en belirleyici unsurunun küreselleşme olduğu günümüzde muhasebe giderek artan bir öneme sahip olmakta ve bu süreç muhasebe meslek elemanlarını ticari hayatın vazgeçilmezleri haline getirmektedir. Muhasebede üretilen bilgilerin bir işletmenin yöneticilerinin kararlarından hissedarların kararlarına yatırımcıların kararlarından devletin vereceği kararlara kadar tüm toplum için önemi olduğu bir gerçektir.

Bu çalışma ile giderek daha da önemli hale gelen muhasebe meslek mensuplarının taşınması gereken nitelikler ve muhasebe meslek mensuplarında aranan özellikler belirlendikten sonra muhasebe mesleğinin geleceği hakkında öngörülerde bulunularak gençlere yol göstermek hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Muhasebe, Muhasebe Meslek Mensuplarının Nitelikleri*

Alan Tanımı : İş Ahlakı(İşletme ve Yönetim)

QUALIFICATIONS REQUIRED FOR ACCOUNTANTS

Abstract

Globalization of economic life which is the most decisive factor has become increasingly important today, and this process makes accounting elements indispensable for commercial life. accounting informations are important for whole society from the decisions of shareholders, investors, managers to the decisions of the state.

In this study, qualities of the professional accountants which has become increasingly more important, is described and the future of the accounting profession mentioned.

Keywords: *Accounting, Accounting Professional Qualifications of Members*

JEL Code: M41

1.GİRİŞ

Muhasebe mesleği, çok uzun bir geçmişe dayanan, üslendiği fonksiyonlarla tarih boyunca ticaret hayatına yön veren, dolayısıyla sosyal hayata da etki eden, gerek işletme, gerek toplum ve gerekse devlet açısından büyük önem arz eden bir meslektir. Tarihi süreçte, ülkeden ülkeye farklılıklar gösteren muhasebe sistemleri, içinde bulunduğumuz dönemde birbirlerine uyumlu hale getirilmiş ve böylece küresel ekonominin en önemli gerekçelerinden biri haline gelmiştir. Pacioli'den bu yana, muhasebecilerin ve profesyonel muhasebe şirketlerinin, toplumdaki ve işletme dünyasındaki rolünün giderek arttığı görülmüştür.

Bir profesyonel olarak muhasebe meslek mensubundan, kendi kişisel kazancının çok üzerinde meblağlardan sorumlu olmaları ve bunu kamu hizmeti olarak yerine getirmeleri beklenmektedir.

Muhasebeciler, toplumun düzelmesi ve gelişmesi adına büyük sorumluluklar aldıklarının farkındadırlar. Bu toplumsal misyonlarını tamamlamak adına, dünyanın giderek artan problemlerini çözebilmek için, muhasebeciler çözümleme ve değerlendirme hünerlerini ortaya koymak zorundadırlar. Muhasebecilerin, bağımsızlık ve etik standartlara saygı gibi özellikleri onlara, çevresel ve kamusal yararları korumada, kamu plan ve programlarını kontrol etme ve geliştirmede, önemli katkılar yapma yeterliliği kazandırmaktadır (Aydın, 2006:).

Etik sözcüğü, yunanca karakter anlamına gelen "ethos" sözcüğünden türetilmiştir. Ethos'tan türetilen "ethics" kavramı da ideal ve soyut olana işaret ederek ahlak kurallarının ve değerlerin incelenmesi sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu anlamda etik, toplumda yaygın olarak ahlak kurallarından daha özel ve felsefidir. Etiğin ilgi alanı insanın bütün davranış ve eylemlerinin temelini araştırılmasıdır (Aydın,2001:). Bugün etik, eşit şartlar altında eşit fırsatların sağlanması, müşteri ilişkileri, bilgisayar verilerinin korunması, çevresel etkiler gibi pek çok konuyla ilgilenmektedir. Etik teorideki son gelişmeler, etik teoriyi fazilet ve dürüstlük odaklı bir teori haline getirmiştir (Toraman ve Akçan, 2003: 60)

Meslek etiğinin en önemli yanlarından biri, dünyanın neresinde olursa olsun, aynı meslekte çalışan bireylerin bu davranış kurallarına uygun davranmalarının gerekli olmasıdır. Mesleki etiğin temelinde insanlarla ilişki yatar. Aynı meslekten bireylerin birbirleri ile ilişkilerinde belli davranış kalıplarına uymaları meslek etiğinin gereğidir (Aydın, 2001: 50-64).

Muhasebe bilgilerinin yatırımcıların, kredi verenlerin ve diğerlerinin yatırım, kredi ve benzeri kararlarıyla ilgili olmaları için, kullanıcıların geçmiş, şimdiki ve

gelecekteki olayların sonuçları hakkında tahmin oluşturmalarına veya beklentilerini doğrulamaya veya düzeltmeye yardımcı olarak, kararda bir fark yaratma kapasitesine sahip olmaları gerekir (Akdoğan ve Aydın, 1987: 274).

Muhasebe bilgilerinin zamanında kanıtlanabilir karşılaştırılabilir özellikler taşıması gerekmektedir.

Zamanlılık, bilginin kararları etkileme kapasitesini yitirmeden önce karar vericiler (Finansal bilgi kullanıcıları) tarafından elde edilebilir olması demektir (Akdoğan ve Aydın, 1987: 277).

Zamanında elde edilen bilginin yararı ve anlamlılığı daha yüksek olacaktır. Daha anlamlı bilgi ise daha fonksiyonel olarak kullanılabilir (Bayırlı, 2006: 28). Faydalı olabilmesi için bilginin güvenilir de olması gerekir. Bilgi önemli hatalar içermiyorsa, önyargılı değilse ve belli bir konuyu makul bir şekilde açıklamış olduğu kabul edildiği ya da açıklamış olduğu beklendiği için kullanıcılar tarafından bilgiye dayanılacaksa bilginin güvenilirlik özelliği vardır(TMSK, Kavramsal Çerçeve, Madde: 31)

Kanıtlanabilirlik, muhasebe ölçü biriminin ya da ölçümü elde etmede izlenen yolun denetlendiğini gösterir. Ayrıca muhasebe verilerinin objektif belgelere ve muhasebe usul ve esaslarına dayanarak hazırlandığını gösterir. Karşılaştırılabilirlik iki veya daha fazla bilgi arasında bir bağlantı niteliği olarak tanımlanır. Finansal tablolarda sunulan bilgilerin kullanıcılar tarafından kolayca anlaşılabilmesi, finansal tabloların en önemli niteliksel özelliğidir. Gerçeğe uygunluk, muhasebe bilgisinin, ekonomik gerçekleri gösteren, riskleri doğru ve tam yansıtan ve kapsamlı olmasını ifade eder (Başaran, 2004: 110).

1.1. Meslek Mensuplarına İlişkin Kavramlar

Muhasebe Meslek Mensubu; Bir işletmedeki finansal nitelikli işlemler ile ilgili olayları kaydeden, sınıflandıran, özetleyen, analiz eden, yorumlayan ve sonuçları ilgililere raporlayan, bütçeleme ve denetim amacıyla bilgi üreten, yönetim faaliyetlerini izleyen, muhasebe politikalarını oluşturan, hesap planını oluşturan ve finansal raporları tasarlayan, muhasebe faaliyetlerini yürüten, yönetimin gereksinim duyduğu özel raporları üreten, vergi ile ilgili işlemleri yürüten ve beyannameleri düzenleyen kişi olarak tanımlanır(Bektöre ve Sözbilir, 2007:17).

3568 sayılı meslek yasasının 2.maddesinde meslek mensuplarının yapacağı işlerin neler olduğu belirlenmiştir.

1.2. Meslek Mensuplarında Aranılan Nitelikler ve Ahlaki Kriterler

01.06.1989 tarihinde kabul edilen 3568 sayılı yasanın 13.06.1989 tarihinde resmi gazete de yayınlanan 20194 sayılı kanunun dördüncü maddesinde meslek mensubunda bulunması gereken genel şartlardan “d” bendinde “taksirli suçlar hariç affa uğramış olsalar dahi, “Ağır hapis veya beş yıldan daha fazla hapis yahut zimmet, ihtilas, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlar ile resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, devlet sırlarını açığa vurma, vergi kaçakçılığı veya vergi kaçakçılığına teşebbüs suçlarında hüküm giymemiş olmak” denilerek meslek mensuplarının taşıması gereken genel özellikler belirtilmiştir (Sözbilir, 2000: 87)

Tüm meslek mensuplarının uyması gereken zorunlu temel etik ilkeleri meslek yasasında şu şekilde açıklanmıştır; Dürüstlük: Meslek mensuplarının tüm meslekî ve iş ilişkilerinde doğru sözlü ve dürüst davranmalarıdır. Tarafsızlık: Yanlı veya önyargılı davranarak; üçüncü kişilerin haksız ve uygunsuz biçimde yaptıkları baskıların meslek mensuplarının meslekî kararlarını etkilememesi veya engellememesidir. Meslekî Yeterlilik ve Özen: Meslek mensubunun meslekî faaliyetlerini yerine getirirken teknik ve meslekî standartlara uygun olarak, özen ve gayret içinde davranmasıdır. Gizlilik: Meslek mensubunun meslekî ilişkileri sonucunda elde ettiği bilgileri açıklamasını gerektirecek bir hak veya görevi olmadıkça üçüncü kişi veya gruplara açıklamaması ve bu bilgilerin meslek mensubunun veya üçüncü kişilerin çıkarları için kullanılmamasıdır. Meslekî Davranış: Meslek mensubunun mevcut yasa ve yönetmeliklere uymasını ve mesleğin itibarını zedeleyecek her türlü davranıştan kaçınmasını ifade etmektedir.

Bu temel özelliklerin yanında, küreselleşme eğilimlerindeki hızlı artış ve bilgi teknolojisindeki yenilikler sonucunda meslek mensuplarının, başarılı olabilmeleri için sürekli olarak kendi becerilerini geliştirip mevcut becerilerine yenilerini eklemeleri gerekmektedir.

Meslek mensuplarının sahip olması gereken beceri ve bilgiler aşağıdaki gibi sıralanabilir.

1.2.1. İletişim Becerileri

Muhasebe meslek mensuplarında iletişim önemli yer tutmaktadır. İletişim becerileri, görüşleri yazılı veya sözlü olarak sunma, tartışma ve savunma yeteneğini, etkin dinlemeyi ve bilginin ilgili kaynaktan elde edilip düzenlenmesini içerir. Ayrıca, takım ruhu halinde çalışabilme, bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanılması da gerekli iletişim yetenekleri arasında sıralanabilir (Özel, 2000: 21).

Muhasebecinin farklı yaş gruplarında ve farklı aşamalarda öğrenme psikolojilerini kavramasını ve dinleme ve cesaretlendirme yoluyla yol göstermesini de gerektirir. Bu aynı zamanda bir muhasebecinin yeni fikirlere, yeni teknolojilere ve yeni kültürlere açık olmasını ve bunlara göre değişmesi ve uyum göstermesi gereğini de ortaya koymaktadır.

1.2.2. Entellektüel Beceriler

Entellektüel beceriler, bir muhasebecinin sahip olması gereken diğer temel beceriler arasında yer almaktadır. Son yıllarda meydana gelen şirket skandalları problem çözme yeteneklerinin ve analitik düşünme becerilerinin muhasebe eğitiminde daha fazla yer alması gereğini ortaya koymuştur (Başar, 2007: 59-69).

Bu beceriler beklenmedik sorunlara çözüm bulabilme, sorunları teşhis etme ve mümkünse önceden görme, kabul gören çözüm yolları bulma, belirli bir duruma veya olaya hükmeden güçleri anlama ve bunların etkilerini önceden tahmin etme, etik meseleleri belirleme ve bu değerlere sahip çıkma, beklenmedik isteklere yanıt verebilme, kısıtlı kaynaklar arasında öncelikleri belirleyebilme ve gerektiği gibi işleri örgütleyebilme gibi becerileri kapsar.

Ayrıca doğru ve tam bilginin elde edilebilmesi için kişinin doğru sorular sorabilmesini, bilginin önemini fark etme yeteneğini ve farklı nesnelere, olaylar, bireyler ve yöntemler arasında ilişkileri açıklamak için rasyonel değerlendirme yapabilme becerisini içerir.

1.2.3. Kişisel Beceriler

Kişisel beceriler arasında en önemlilerinden biri olarak birbirinden farklı özellikler taşıyan kişilerle bir grup içinde etkin şekilde çalışabilme sayılmaktadır. İnsanları etkileme, çalışma arkadaşlarını motive etme ve geliştirme kişisel beceriler arasında sayılan diğer özelliklerdir. Bunların yanında çatışmaları çözme, kriz ortamlarını kolayca aşabilme, işleri organize etme, farklı kültürel geçmişe sahip kişilerle çalışma, anlaşma ve yönlendirme gibi niteliklerin muhasebe meslek mensuplarında bulunması gereken nitelikler arasında sayıldığını görmekteyiz. Bunların yanı sıra etiksel(ahlaki) sorumluluk, kişisel sorumluluk, kendine saygı, içtenlik, dürüstlük diğer kişisel beceriler arasında sayılabilir.

1.2.4. Genel Bilgi

Meslek mensubunun psikoloji, ekonomi, matematik, istatistik konularında bilgi temelinin olması gerekir. Ayrıca, tarihteki fikir ve olayların akışını ve günümüzdeki farklı kültürleri bilmesi, kişisel ve sosyal değerlerin farkında olması

ve ekonomik, sosyal politik konu ve fikirlerden ve güçlerden haberdar olması ve hatta sanat edebiyat ve bilim konularında değerlendirmeler yapabilecek bilgi düzeyine sahip olması gerekir (Başar, 2007: 59-69).

1.2.5. Örgüt ve İşletme Bilgisi

Meslek mensuplarının işletmelerin faaliyetleri ve bunların faaliyette bulunduğu ekonomik çevre hakkında bilgi sahibi olması gerekir. Yasal düzenlemeleri yakından takip etmesi bunun için gerektiğinde düzenlenen seminer ve konferanslara katılması, süreli yayınları takip etmesi, politik, sosyal ve kültürel bilgi sahibi olması beklenir.

Temel finansal araçlar ve ulusal ve uluslararası sermaye piyasaları, işletmelerdeki kişiler arası ve grup dinamiklerini anlayacak bilgi düzeyine sahip olması istenir. İşletmelerdeki değişimi yönlendirme ve yönetme yöntemleri hakkında bilgi sahibi olması, bilgi teknolojilerinin işletme ve muhasebe uygulamalarındaki mevcut ve gelecekteki rolünü bilmesi gerektiği ifade edilir. Bütün bu özelliklerin muhasebe meslek mensuplarında olması istenir.

1.2.6. Muhasebe Bilgisi

Meslek mensubunun mesleğini dikkatli ve özenli bir şekilde yürütmesi gerektiği belirtilir. Bunun içinde mesleğin gerektirdiği bilgi ve beceriye sahip olmasının, mesleği ile ilgili gelişmeleri yakından takip etmesinin, mesleğin kapsamı ve niteliği hakkında bilgi sahibi olmasının gerektiği üzerinde durulur (Akbulut, 1999: 133).

Meslek mensubunun finansal karar alıcıların bilgi gereksinimini kavrayacak ve muhasebe bilgisinin bu gereksinimleri karşılamadaki rolünü de kapsayacak şekilde finansal raporlamanın içeriği, kavramları, yapısı ve anlamı hakkında bilgi sahibi olması beklenir.

Muhasebe uygulamalarını etkileyen politik konular, çevresel faktörler ve yasal düzenlemeler, muhasebecinin etik ve mesleki sorumlulukları, işletmelerde finansal bilgilerin toplanması, ölçülmesi, özetlenmesi, doğrulanması ve analiz süreci, finansal muhasebe, yönetim ve maliyet muhasebesi, vergileme, bilgi sistemleri, denetim, uluslararası muhasebe, kâr amacı gütmeyen kuruluşlara ilişkin muhasebe uygulamaları konularından biri veya daha fazlası hakkında ve finansal verilerin doğruluğunu sağlayacak kontrol süreçleri, yöntemleri ve kavramları konusunda derinlemesine bilgi sahibi olması beklenir.

Muhasebecinin günümüzde bilgileri değerlendiren, yorumlayan, konulara dikkat çeken ve yönetici için gerekecek bilgileri belirleyip ortaya konmasını sağlayacak özelliklerle donatılmış ve bilgi ve iletişim teknolojilerini iyi kullanabilecek şekilde eğitilmesi gerekmektedir (Sürmeli, 2004: 111–121).

Artık günümüzde meslek mensuplarının, kazandıkları bilgi ve becerilerin rolü ön plana çıkmaktadır. Bu bilgi ve becerilerin edinilmesi için öğrenmeyi öğrenme temeline dayalı bir eğilimleri olduğu sürece mesleklerinde değişimlere kolaylıkla uyum gösterebilecekleri ve başarılı olacakları ifade edilir (Başar, 2007: 59–69).

1.2.7. Sosyal Sorumluluk

Genel anlamda sorumluluk, bireyin kendi davranışlarını ya da kendi yetki alanına giren herhangi bir olayın sonuçlarını üstlenmesidir. Bu anlamda toplumsal yaşama dahil her bireyin sosyal sorumluluk adını verebileceğimiz bir takım kaçınılmaz yükümlülükleri vardır (Özel, 2000: 18).

Sosyal sorumluluk her bireyin ya da örgütün topluma karşı yerine getirmesi gereken sorumluluklarını kendisinin veya örgütün amaçlarının önünde tutması gerekliliğinin farkında olması olarak ifade edilir (Tükenmez ve Kutay, 1996: 264).

1.2.8. Doğruluk ve Dürüstlük

Meslek mensubunun kişisel özellikleri ile yakından ilgili bir kavramdır. Sır saklama kişinin karakterine bağlı olan ve mesleki açıdan da uyması zorunlu olan bir davranış biçimidir. Meslek ahlakı kriterlerinden birisidir (Akbulut, 1999: 133).

Muhasebecilerin hizmete ya da sığata bakmaksızın, mesleki hizmetlerinin doğruluğunu korumaları ve kararlarında tarafsız olmaları gerektiği önemle üzerinde durulmaktadır (Arslan, 2005: 197).

1.2.9. Bağımsızlık

Meslek mensupları, çalışmalarını kendi sorumlulukları altında tam bir bağımsızlıkla yürütürler. Bağımsızlık mesleğin temeli ve vazgeçilmez bir unsuru olarak kabul edilmektedir. Meslek mensuplarının bağımsızlıklarına gölge düşürecek ilişkilerden ve davranışlardan kaçınmaları gerektiği belirtilir (Arıkan, 2006: 352).

Bağımsızlık kuralının daha çok denetim görevini yerine getiren meslek mensuplarını etkilediği belirtilmektedir. Meslek üyelerinin denetim görevini sürdürürken denetim ile ilgili tüm konularda bağımsız olmaları gerektiği ifade edilir. Denetimde bağımsızlık, denetim kanıtlarını toplarken, kanıtlarını ve

sonuçlarını değerlendirirken ve denetim raporlarını hazırlarken tarafsız bakış açısından davranma olarak belirtilir. Bağımsız davranmanın denetim mesleğinin temelini oluşturduğu ifade edilmektedir (Akdoğan, 2003: 41).

Kotar yaptığı çalışmada denetim elemanlarında bulunması gereken temel nitelikleri şu şekilde açıklamıştır; Tüm mesleki formasyonun temelini oluşturan genel kültür, tüm muhasebe ve ticaret hukuku alanlarında tam bir uzmanlık, mesleki ve entelektüel olgunluk, çeşitli işletmeler hakkında derin bir bilgi, devamlı olarak yenilenen ve tamamlanan teorik bilgiler ve pratik deneyimler kazandıran toplantılar, hayat tecrübesi, kendine güven sorumluluk duygusu, sabır ve sebat, maddi bağımsızlık, sözlerinde ve hareketlerinde ihtiyat, objektiflik, tarafsızlık, meslek aşkı ve yaşamasını bilme. Bu niteliklere iyi bir hafıza, çabuk anlama ve sezgi yeteneği, engelleri aşabilme için metanet ve irade de eklenebilir.

Amerika’da C.P.A. (Certified Public Accountant) Fermanlı Kamu Muhasebecisi’nin nitelikleri konusunda “Amerikan Institute of Accountants” Amerikan Muhasebe Enstitüsü” nün aradığı başlıca nitelikler ise; Doğrudan doğruya bir gözetim bulunmasa dahi titiz, özlü ve bilinçli bir çalışmanın gereğini duymak, sentez ve analiz yapabilme yeteneğine doğal olarak sahip olmak, yabancı olayları ifade ve takdim edebilecek, anlamlarını yorumlayabilecek ve bu olaylardan açık ve veciz bir dille sonuçlar çıkarabilen bir yeteneğe sahip olmak, ayrıntıların etkileyemediği açık bir görüş, iş adamlarıyla ilişkilerde, rahatlık sağlayan bir davranış, sükunet, feraset ve saygı uyandıran hoş bir kişilik, matematik bulgulara karşı büyük bir saygı, gizli bilgileri ifşa etmeden kaydetme yeteneği.

2. SONUÇ

Dünyada ortak bir muhasebe dili oluşturulmaktadır. Bu dil UFRS olarak kabul görmektedir. Uluslar Arası Muhasebe Standartları ülkemizde TFRS, TMS olarak uygulamaya geçmektedir. Artık muhasebe meslek mensuplarından beklenen sadece kayıt tutmak değildir. Analiz gücü yüksek, ülkedeki ve dünyadaki gelişmeleri yakından takip edebilen, meslek mevzuatına ve kanunlara hakim, sorumlu olduğu şirketin geleceğini tahmin edebilecek, tahmin yaparken de son teknolojiyi kullanabilecek muhasebe elemanlarına ihtiyaç duyulmaktadır.

Girişimci, gündeme hakim, iletişim becerisi yüksek, mesleki becerileri son derece iyi meslek mensupları bu mesleği daha da ileriye götürecektir. Dünyada ortak bir muhasebe dilinin oluşmasıyla beraber sadece ülkemizde değil bu mesleği dünyanın farklı yerlerinde de icra edecek kadar ufku geniş meslek mensupları hak

ettiği yeri mutlaka alacaktır. Böyle bir ortamda muhasebe meslek mensupları kendilerini günün koşullarına göre yetiştirmek zorundadır.

Gelişmelere, teknolojik yeniliklere muhasebecilerin uzak kalması düşünülemez. Muhasebe meslek mensuplarının teknolojik imkanları yararlanma konusunda yeterli olması gerekir. Meslek mensuplarının ve adaylarının dünya çapında iş yapabilecek bilgi düzeyine sahip olması dünyadaki ortak muhasebe dilini bilmesi(UFRS), etik değerlere sahip olması, güvenilir, tutarlı, karşılaştırılabilir bilgileri tam zamanında anlaşılır bir şekilde bilgi kullanıcılarına sunması beklenir.

Kriz ortamlarında nasıl davranmaları gerektiğini bilen bu konuda yeterli bilgi birikimine sahip olarak kendilerini geliştirmeleri gerekmektedir. Meslek mevzuatına, kanunlara özellikle ülkemizde Ticaret Kanununun yeniden düzenlendiği düşünüldüğünde yeni kanunların getirdiklerini anlayan ve uygulamaya koyabilecek, sürekli bir öğrenme sürecine katılmaya hazır meslek mensuplarına ihtiyaç vardır. UFRS ile ülkemizdeki muhasebe meslek mensuplarının yurt dışında da mesleği icra etme imkânlarının olacağı düşünüldüğünde meslek mensuplarının yabancı dil bilmelerinin önemi de ortaya çıkmaktadır.

Meslek mensuplarının sosyal sorumluluk bilincine sahip olması beklenir. Belirli gurupların çıkarlarını değil toplumun çıkarlarını ön planda tutacak ve böylece mesleğin imajını düzeltecek meslek mensuplarına ihtiyaç bulunmaktadır.

KAYNAKÇA

M.Y. Y. ; Serbest muhasebeci, serbest muhasebeci mali müşavir ve yeminli mali müşavirin çalışma usul ve esasları hakkında yönetmelik (3 Ocak 1990 tarih ve 20391 sayılı Resmi Gazete)

M.Y. ; Serbest muhasebeci, serbest muhasebeci mali müşavir ve yeminli mali müşavirlik kanunu (1.6.1989 tarihli 3568 sayılı kanun)

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Türk Dil Kurumu; **Türkçe Sözlük 2**, K-Z, Yeni Baskı, Ankara 1988, s.1040.

Akdoğan, Habib, **“Muhasebe Meslek Etiğinin Kamunun Aydınlatılmasındaki Öneme Meslek Mensuplarının Yaklaşımları”** Eskişehir, 2003.

Akdoğan, Nalan ve Aydın, Hamdi, **Muhasebe Teorileri**, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1987.

Arslan, Mahmut, **İş ve Meslek Ahlakı**, Siyasal Kitabevi, Mart 2005.

Arıkan, Yahya, **Meslek Mevzuatı**, İstanbul, 2006, Bursa SMMMO.

Akbulut, Yıldız, “**Meslek Ahlakı Kriterleri ve Muhasebe Mesleği Üzerine Bir Araştırma**” Muhasebe Bilim Dergisi, Sayı 1, Mart 1999.

Aydın, İnayet Pehlivan, **Yönetsel Mesleki ve Örgütsel Etik**, Pegem Yayıncılık, 2001

Aydın, Vehbi, “**Serbest Muhasebeci ve Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirlerin Çalışma Hayatındaki Yeri Şanlıurfa Örneği**”, Yüksek Lisans Tezi, Harran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Şanlıurfa, 2006.

Başar, A. Banu, “**Muhasebe Mesleğinde Başarı İçin İstenilen Bilgi ve Beceriler İle Muhasebe Eğitiminin Değişen Yüzü**” Anadolu Üniversitesi, 2007

Başaran, Cansen; “Profesyonel Muhasebe Mesleğinde ENRON Skandalı Sonrası Gelişmeler” IV. Türkiye Muhasebe Denetimi Sempozyumu, İstanbul 2004

Bayırlı, Rıdvan; “Yaratıcı Muhasebe Etik, Firma Değeri ve Örnek Bir Uygulama”; Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Muhasebe- Finansman Bilim Dalı, Doktora Tezi, Ankara, 2006

Bektöre, Sabri; Sözbilir, Halim; Banar, Kerim; **Genel Muhasebe**, Nisan Kitabevi, Ankara, 2007.

Marşap, Beyhan, “**Muhasebe Mesleği, Fonksiyonları ve Meslek Mensuplarının Nitelikleri**” Yaklaşım Dergisi, Yıl 4, Sayı No: 37,1996.

Özel, Salih , “**Yeminli Mali Müşavirlik Mesleğinde Etik I**”, Yaklaşım Dergisi, Yıl 8, Sayı no 91, Temmuz 2000.

Sürmeli, Fevzi, “**Muhasebede Doktora Eğitimi**”, Antalya, XXIII. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, 2004, s.111–121.

Saban, Metin ve Atalay, Banu, “**Yönetim Muhasebecileri Açısından Etik ve Etik Davranışın Önemi**”, Muhasebe Ve Denetime Bakış Dergisi, Eylül–2005, s.52.

Sözbilir, Naciye, **Türkiye’de Muhasebe Uygulamalarında Etiksel Boyutlar**, Afyon, 2000.

Toraman Cengiz ve Akçan Ahmet, **Muhasebe Denetiminde Etik Teori**, Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, 2003, s.60.

Tükenmez, Mine ve Kutay, Nilgün, “**Muhasebe de Mesleki Eğitim ve Etik**” Süleyman Demirel Üniversitesi 15. Türkiye Muhasebe Eğitim Sempozyumu Bildiri Kitabı, Antalya, 1996.

<http://archive.ismmmo.org.tr/docs/sempozyum/03.sempozyum/1gun2oturum/01-erhankotar.doc>